



# แผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลบ้านไร่

(พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)

อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ในโครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบล  
เป็นเกษตรอุตสาหกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐



เรียบเรียงโดย สำนักงานสภาเกษตรจังหวัดราชบุรี

## สารบัญ

ลำดับ	หัวข้อ	หน้า
๑	<b>บทนำ</b>	
	- หลักการและเหตุผล	๔
	- วัตถุประสงค์	๕
	- บริบททั่วไปของจังหวัดราชบุรี	๖
	- สถานการณ์ด้านการเกษตรในจังหวัดราชบุรี	๑๑
	- บริบทตำบล	๑๓
๒	<b>หลักแนวคิดและบทวิเคราะห์</b>	
	- หลักแนวคิด	
	- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๒๒
	- นโยบายเกษตร ๔.๐	๒๕
	- ราชบุรีเมืองเกษตรสีเขียว	๒๖
๓	<b>ยุทธศาสตร์การเกษตรของตำบล</b>	
	- วิสัยทัศน์	๓๐
	- พันธกิจ	๓๐
	- ยุทธศาสตร์	๓๐
๔	<b>แผนงานโครงการตามยุทธศาสตร์</b>	๓๑

## คำนำ

ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ มาตรา 33 สภาเกษตรกรจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรภายในจังหวัด ประสานนโยบายและการดำเนินงานระหว่างองค์กรเกษตรกร เกษตรกร สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา และหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และยุวเกษตรกรในจังหวัด รูปแบบต่างๆ เสนอแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับจังหวัดต่อสภาเกษตรกรแห่งชาติเพื่อบูรณาการเป็นแผนแม่บทเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาการฝึกอบรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี แก่เกษตรกรและยุวเกษตรกรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างครบวงจรและยั่งยืนเสนอแนะนโยบายและแนวทางในการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรมทั้งราคาผลผลิต ที่ไม่เป็นธรรมต่อสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่เกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกร แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการใดๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้

สภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลโดยมีสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด คณะผู้ปฏิบัติงานระดับตำบล ผู้นำท้องที่ ท้องถิ่นราชชาบบ้าน กำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาในตำบล และได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตำบล จำนวน 104 ตำบล

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี

## บทนำ

### หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งคือ เพื่อสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้รัฐรักษาเสถียรภาพด้านราคาและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่องได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่จากระดับล่างสู่ระดับบน มีการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตั้งแต่ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นลำดับ จนเป็นแผนพัฒนาเกษตรกรรมในระดับประเทศ ในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมดังกล่าวครั้งนั้นมุ่งเน้นให้ความสำคัญพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน ตำบลอย่างมาก เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาทุกเรื่องทุกสาขาทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ข้อมูลปัญหาความต้องการต่าง ๆ ที่ได้จากพื้นที่เหล่านั้นถือเป็นข้อมูลจริงที่เกิดจากปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรโดยตรง ในเรื่องที่มีความเร่งด่วนสภาเกษตรกรแห่งชาติได้ให้ความสำคัญเร่งนำเสนอรัฐบาล ในลักษณะข้อเสนอเชิงนโยบายและพบว่าเมื่อเวลาผ่านไปปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ สภาเกษตรกรแห่งชาติจึงได้หยิบยกเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบลขึ้นมาดำเนินการอีกครั้ง โดยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนชุมชนระดับตำบลร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้วยตนเองส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมในการพัฒนาแก้ไขปัญหา ร่วมกันในรูปแบบของการจัดการตนเองพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางการเกษตร และสร้างเครือข่ายองค์กรเกษตรกร เชื่อมโยง และพัฒนาความร่วมมือในด้านการผลิตทางการเกษตรกรรม การแปรรูป การตลาด และการบริโภคเพื่อการยังชีพระหว่างเครือข่ายองค์กรเกษตรกรกับภาครัฐ และภาคเอกชน โดยมุ่งเน้นดำเนินการใน ๕ เรื่องหลักให้บังเกิดผลแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ปัญหาหนี้สิน ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาราคาสินค้าเกษตร เรื่องสวัสดิการเกษตรกร สิทธิเกษตรกรและการไม่ได้รับความเป็นธรรม พื้นที่ดำเนินการอำเภอละ ๑ ตำบล และหลังจากที่สภาเกษตรกรได้ดำเนินการเรื่องนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ได้มีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๖ เรื่อง ได้แก่ การลดต้นทุนและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตร การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

(Zoning) ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรอินทรีย์ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และธนาคารสินค้าเกษตร ซึ่งได้มุ่งเน้นพื้นที่ดำเนินการในระดับตำบลเช่นเดียวกับโครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล ที่สภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัดกำลังดำเนินการอยู่

อย่างไรก็ตามสภาเกษตรกรแห่งชาติเห็นว่าการจะแก้ไขปัญหาการเกษตรของประเทศได้นั้นต้องมีการดำเนินงานในลักษณะของการรวมกลุ่ม และส่งเสริมการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ โดยเริ่มจากกลุ่มขนาดเล็กระดับหมู่บ้าน ตำบล ส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเบื้องต้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ในลักษณะของเกษตรอุตสาหกรรม หรือ SMEs เกษตร ซึ่งการที่จะพัฒนาสู่ความเข้มแข็งในระดับนั้นได้ จำเป็นต้องสนับสนุนให้กลุ่มหรือชุมชนมีแผนปฏิบัติงาน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้ในการวางแผน มีการสร้างผู้นำ สร้างคนในชุมชนหรือกลุ่มองค์กร ให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถจัดทำแผน มีการสร้างผู้นำ สร้างคนในชุมชนหรือกลุ่มองค์กร ให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถจัดทำแผนงาน กำหนดวิธีการ เป้าหมายการดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญให้กับเศรษฐกิจฐานรากระดับตำบลอย่างยั่งยืน ซึ่งจะสอดคล้องและเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ จึงได้รวบรวมโครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับตำบล กับโครงการสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตรเข้าไว้ด้วยกัน เป็นกิจกรรมภายใต้ “โครงการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมตำบลเป็นเกษตรอุตสาหกรรม”

### วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดทำแผนพัฒนาร่วมกันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางการเกษตร

๒. จัดตั้งองค์กรเกษตรกรรายสินค้าเกษตรในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นสินค้าเกษตรชนิดใหม่ในพื้นที่หรือพัฒนาแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรเดิม และเชื่อมโยงเครือข่าย

๓. ปรับปรุงระบบการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรในตำบล โดยอาศัยแผนพัฒนาเกษตรกรรม การบริหารจัดการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นเครื่องมือสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ในรูปแบบเกษตรอุตสาหกรรม และ SMEs เกษตร เปลี่ยนแปลงจากเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นเกษตรสมัยใหม่เน้นบริหารจัดการและเทคโนโลยี สร้างเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ

## บริบททั่วไปของจังหวัดราชบุรี



"จังหวัดราชบุรี" มีชื่ออันเป็นมงคลยิ่ง หมายถึง "เมืองพระราช" เป็นเมืองเก่าแก่ เมืองหนึ่งของประเทศไทย จากการศึกษาและขุดค้นของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี พบว่าดินแดน แถบลุ่มแม่น้ำแม่กลองแห่งนี้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนหลายยุคหลายสมัย และมีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก ทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ ตั้งแต่ยุคหินกลาง ตลอดจนถึงค้นพบเมืองโบราณสมัยทวารวดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ได้เคยดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา และตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าเมืองราชบุรีเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ เป็นสมรภูมิการรบหลายสมัย โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราช ได้ยกทัพมาตั้งรับศึกพม่าในเขตราชบุรีหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญที่สุด คือ สงครามเก้าทัพ

ต่อมา พ.ศ. ๒๓๖๐ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมืองใหม่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. ๒๔๓๗ ได้ทรงเปลี่ยนการปกครองส่วนภูมิภาค โดยรวมหัวเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกันตั้งขึ้นเป็นมณฑล และได้รวมเมืองราชบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์ รวม ๖ เมือง ตั้งขึ้นเป็นมณฑลราชบุรี โดยตั้งที่บัญชาการมณฑล ณ เมืองราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง (ต่อมาเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดราชบุรีหลังเก่า และในปัจจุบันเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี) และในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ย้ายที่บัญชาการจากฝั่งซ้ายกลับมาตั้งรวมอยู่แห่งเดียวกับศาลาว่าการมณฑลราชบุรีทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๖ เมื่อได้มีการยกเลิกการปกครองแบบมณฑลทั้งหมด มณฑลราชบุรีจึงถูกยกเลิกและคงฐานะเป็น "จังหวัดราชบุรี" จนถึงปัจจุบัน

### ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลางด้านตะวันตกที่มีภูมิประเทศหลากหลาย จากพื้นที่ราบราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองสู่ภูเขาสูง มีเทือกเขาตะนาวศรีทอดตัวยาวเป็นแนวพรมแดนไทย-เมียนมาร์ตั้งอยู่ละติจูดที่ ๑๓ องศา ๐๙ ลิปดาเหนือ ถึง ๑๓ องศา ๕๗ ลิปดาเหนือ และลองติจูด ๙๙ องศา ๑๐ ลิปดาตะวันออก ถึง ๑๐๐ องศา ๐๓ ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด ๕,๑๙๖.๕๖๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๒๔๗,๗๘๙ ไร่ เป็นร้อยละ ๑.๐๑ ของประเทศ และอันดับที่ ๔๒ ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลขที่ ๔ ประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอบำม่วง และอำเภอกำแพงแสนจังหวัดกาญจนบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเขาย้อย และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอกำแพงแสน อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางคนที อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์



## ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดราชบุรีแบ่งตามระดับความสูงของพื้นที่ โดยพื้นที่ของจังหวัดส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๐ เป็นพื้นที่ราบและราบลุ่ม ระดับความสูงต่ำกว่า ๑๐๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ปานกลาง พบมากทางด้านตะวันออกบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบางแพ อำเภอปากท่อและอำเภอวัดเพลง

ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางลาดมาทางตะวันตกเป็นที่ลาดเชิงเนิน และที่ลาดเชิงเขา ระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๑๐๐ - ๗๕๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำภาชี และลำห้วยสาขา เป็นสายน้ำหลัก พบในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และด้านตะวันตกของอำเภอปากท่อ อำเภอเมืองฯ อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่งสำหรับพื้นที่ภูเขาสูง ระดับความสูงตั้งแต่ ๗๕๐ เมตรขึ้นไป พบกระจายเป็นกลุ่มทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณชายแดนมีเทือกเขาตะนาวศรีที่สูงชันด้านตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเขตแดนด้านใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรีมีสภาพเป็นเทือกเขาสูงอุดมด้วยป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ พบในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อด้านตะวันตก

## ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดราชบุรี ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย แต่เนื่องจากมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นอยู่ทำให้พื้นที่ที่ติดกับเทือกเขามีฝนตกน้อย โดยฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน และมักทิ้งช่วงในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ทำให้สภาพอากาศของราชบุรีมี ๓ ฤดู คือฤดูฝน มี ๒ ช่วง ช่วงแรก เริ่มเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม ช่วงที่สอง เดือนกันยายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน ช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมที่เลื่อนลงมาจากทางภาคเหนือมาปะทะแนวเทือกเขาตะนาวศรี ทำให้มีฝนตกชุกและตกหนักแถบอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และอำเภอโพธาราม ทำให้เกิดอุทกภัยและน้ำป่าไหลหลากจากเทือกเขาเป็นประจำทุกปี จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนของสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดราชบุรี พบว่า ปริมาณฝนมากที่สุดต่อเดือน วัดได้ ๔๔๑.๕ มิลลิเมตร เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ปริมาณฝนมากที่สุดต่อปี วัดได้ ๑,๕๑๓.๑ มิลลิเมตร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และปริมาณฝนน้อยที่สุดต่อปี วัดได้ ๙๐๒.๗ มิลลิเมตร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ จากข้อมูลอุณหภูมิจากสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดราชบุรี อุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ ๙.๘ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน จากข้อมูล



อุณห์ภูมิของสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดราชบุรี อุณห์ภูมิสูงที่สุดวัดได้ ๔๑.๕ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙

### ข้อมูลการปกครอง/ประชากรและชาติพันธุ์

เขตการปกครองจังหวัดราชบุรี แบ่งเขตการปกครองแบ่งออกเป็น ๑๐ อำเภอ ๑๐๑ ตำบล ๙๓/๓ หมู่บ้าน สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาลตำบล ๓๐ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๓/๓ แห่ง

### ตาราง : แสดงเขตการปกครองจังหวัดราชบุรี

ลำดับที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตั้งเมื่อ	จำนวน		การปกครองส่วนท้องถิ่น		
						เทศบาล	เทศบาล	อบต.
				ตำบล	หมู่บ้าน	เมือง	ตำบล	
๑	เมืองราชบุรี	๔๓๐.๒๙๘	วิ.ศ.๑๑๘	๒๑	๑๘๓	๑	๔	๑๓
๒	บ้านโป่ง	๓๖๖.๕๕๙	วิ.ศ.๑๑๔	๑๔	๑๘๓	๒	๔	๑๑
๓	โพธาราม	๔๑๓.๐๐๙	พ.ศ. ๒๔๓๖	๑๘	๑๕๖	๑	๘	๑๑
๔	ดำเนิน สะดวก	๒๑๐.๒๓/๑	พ.ศ.๒๔๕๕	๑๓	๑๐๕		๕	๘
๕	ปากท่อ	๓/๕๓.๘๓๕	วิ.ศ.๑๑๘	๑๒	๘๕		๒	๑๐
๖	จอมบึง	๓/๓๒.๐๕๔	พ.ศ. ๒๔๓๘	๖	๙๐		๒	๖
๗	บางแพ	๑๓๒.๕๙๓	พ.ศ. ๒๔๕๓	๓	๖๕		๒	๔
๘	วัดเพลง	๓๓.๘๙๒	พ.ศ. ๒๔๙๙	๓	๒๘		๑	๓
๙	สวนผึ้ง	๑,๐๐๕.๐๘	พ.ศ. ๒๕๒๖	๔	๓๓		๒	๔
๑๐	บ้านคา	๑,๐๒๖.๘๓	พ.ศ. ๒๕๕๐	๓	๔๑		-	๓
<b>รวม</b>				<b>๑๐๑</b>	<b>๙๓/๓</b>	<b>๔</b>	<b>๓๐</b>	<b>๓/๓</b>

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดราชบุรี สิงหาคม ๒๕๕๙ )

### จำนวนประชากรแยกเพศและครัวเรือน ณ สิ้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัดราชบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๘๖๘,๓๕๐ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒๓ เพศชายคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗๗

#### ตาราง : แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน รายอำเภอ

อำเภอ	ประชากร			จำนวน
	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
เมืองราชบุรี	๙๙,๓๓๐	๑๐๒,๕๖๓	๒๐๑,๘๙๓	๒๓,๕๑๓
บ้านโป่ง	๘๒,๕๓๑	๘๙,๓๖๘	๑๗๑,๙๐๐	๑๙,๖๓๓
โพธาราม	๖๕,๕๖๓	๗๐,๘๘๔	๑๓๖,๔๔๗	๑๗,๕๒๕
ดำเนินสะดวก	๔๕,๐๑๘	๔๘,๖๗๓	๙๓,๖๙๑	๑๕,๕๖๘
ปากท่อ	๓๒,๘๖๓	๓๔,๒๒๓	๖๗,๐๘๖	๑๑,๗๑๖
จอมบึง	๓๑,๐๗๙	๓๒,๐๓๑	๖๓,๑๑๐	๑๓,๓๓๓
บางแพ	๒๑,๔๙๑	๒๓,๒๑๔	๔๔,๗๐๕	๕,๕๕๖
วัดเพลง	๕,๘๕๘	๖,๓๖๕	๑๒,๒๒๓	๒,๕๓๕
สวนผึ้ง	๒๖,๙๔๓	๒๔,๙๐๙	๕๑,๘๕๒	๖,๖๒๖
บ้านคา	๑๒,๘๐๓	๑๒,๑๘๙	๒๔,๙๙๒	๖,๐๑๓
<b>รวม</b>	<b>๔๒๓,๕๒๓</b>	<b>๔๔๔,๘๒๗</b>	<b>๘๖๘,๓๕๐</b>	<b>๑๒๔,๙๒๐</b>

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดราชบุรี สิงหาคม ๒๕๕๙)

#### วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรี มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงทางฝั่งตะวันตก ลาดมาสู่ที่ราบตอนกลาง และที่ราบลุ่มด้านตะวันออกของจังหวัด ทำให้จังหวัดราชบุรีมีศักยภาพทางการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งชนิดดินที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก โดยที่ราบสูงฝั่งตะวันตกเป็นพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ เช่น สับปะรด อ้อย มันสำปะหลัง และการเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ราบตอนกลาง เป็นพื้นที่เหมาะสมกับการทำนา พืชผัก ผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ ส่วนพื้นที่ราบลุ่มด้านตะวันออก เป็นพื้นที่ปลูกผัก ผลไม้ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประกอบกับเกษตรกรมีการสืบทอดการพัฒนาการเกษตร จังหวัดราชบุรีจึงมีสถานการณ์ผลิตทางการเกษตรที่มี

คุณค่าและหลากหลายมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นภาคการผลิตที่สำคัญในการขับเคลื่อนสภาพเศรษฐกิจของจังหวัด

ด้านสังคมและวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรีมีประชากร ๘ ชาติดั้งเดิม ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในสมัยสงครามในอดีต จนเป็นชาติดั้งเดิมที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ที่มีคุณค่าผ่านมาจนถึงรุ่นปัจจุบันมีความสามัคคี ไม่มีความรุนแรง อันเป็นต้นทุนที่นำมาใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่ทั้งด้านอาชีพ รายได้ การท่องเที่ยว เช่น ชาวไทยเชื้อสายจีน ในสมัยอดีตมีการใช้ภูมิปัญญาศิลปะการปั้นโอ่งมังกร และการนำลงเรือเพื่อส่งขายทั่วไป ภูมิปัญญาดังกล่าวนำมาสู่การพัฒนาการสร้างอาชีพ การเป็นเมืองแห่งการค้าขาย และการเป็น ๑ ใน ๑๒ เมืองต้องห้ามพลาต ด้านศิลปะ “ราชบุรี ชุมชนคนอาร์ต” มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพิจารณาจากสาขาการค้าส่งค้าปลีก จังหวัดราชบุรีมีการขยายตัวมาอย่างต่อเนื่องปัจจุบันมีสัดส่วนร้อยละ ๘ ของ GDP และเป็นต้นทุนที่สำคัญในเชิงสังคมที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองแห่งความสุข

## ภาคการเกษตร

### การทำเกษตรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการปลูกข้าวในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มีการปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ เช่น มีการปลูกข้าว มากในพื้นที่ อ.ปากท่อ, อ.บ้านโป่ง, อ.โพธาราม พื้นที่ ๖๓,๒๘๒ ไร่ ๖๐,๖๓๔ ไร่ และ ๕๖,๘๙๑ ตามลำดับ มีการปลูกพืชไร่ การปลูกสับปะรดโรงงาน ปลูกมากในพื้นที่ อ.บ้านคา, อ.ปากท่อ, อ.สวนผึ้ง พื้นที่ ๘๒,๑๖๐ ไร่, ๑๖,๘๘๑ ไร่ และ ๑๐,๒๖๘ ไร่ ตามลำดับ และการปลูกอ้อยโรงงาน ปลูกมากในพื้นที่ อ.จอมบึง, อ.โพธาราม, อ.บ้านโป่ง พื้นที่ปลูก ๓/๓,๐๓๓ ไร่ ๕๖,๓/๙๐ ไร่ และ ๓๐,๙๖๑ ตามลำดับ การปลูกไม้ผลที่สำคัญได้แก่ การปลูกมะพร้าว น้ำหอม ปลูกมากในพื้นที่อ.ดำเนินสะดวก, อ.เมือง, อ.วัดเพลง พื้นที่ปลูก ๑๘,๕๐๓ ไร่, ๖,๓๐๓ ไร่ และ ๕,๓๒๐ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนั้นเป็นการปลูกมะม่วง ชมพู่ทับทิมจันทร์ องุ่น นอกจากนั้นเป็นการปลูกพืชผัก

ตาราง แสดงพื้นที่การทำการเกษตรในจังหวัดราชบุรี ปี ๒๕๕๘

อำเภอ	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)					
	ทำนา	ทำไร่	พืชผัก	ไม้ผล	ไม้ยืนต้น	ไม้ดอกไม้ประดับ
เมือง	๔๙,๖๑๗	๑๙,๙๗๔	๗,๕๔๐	๑๒,๘๓๕	๑๔,๖๒๑	๕๖๕
บางแพ	๑๕,๓๔๓	๒,๓๙๒	๑,๘๓๑	๑๒,๐๕๖	๒,๓๔๕	๘๓๑
บ้านโป่ง	๖๐,๖๓๔	๔๓,๐๗๕	๖,๘๑๐	๔,๕๑๒	๑,๓๘๙	๓๖๔
จอมบึง	๓๕,๒๑๔	๑๒๐,๕๗๐	๑๑,๙๙๘	๔,๑๙๔	๑,๗๓๕	๖๒๗
ดำเนินสะดวก	๑,๔๑๕	๕๗๒	๑๑,๒๑๓	๕๕,๔๒๘	๒๖,๑๔๕	๖๖๐
ปากท่อ	๖๓,๒๘๒	๓๒,๒๒๖	๑๔,๘๖๖	๑๐,๘๕๒	๒๑,๙๘๘	๒๙๒
โพธาราม	๕๖,๘๙๑	๖๑,๗๐๖	๓,๔๑๖	๔,๒๓๖	๓,๓๒๗	๑,๔๙๙
วัดเพลง	๖,๕๓๘	-	๑,๓๕๒	๙๓๑	๕,๔๗๙	-
สวนผึ้ง	๔๔๗	๓๘,๓๘๘	๓,๔๙๐	๗,๗๙๒	๒๒,๖๗๐	๗๘
บ้านคา	๒๐	๑๐๔,๒๙๐	๔,๖๗๘	๓,๒๘๕	๑๕,๖๘๑	๑๓

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี กันยายน ๒๕๕๙)

**พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ** ที่มีการเพาะปลูกมาก ๕ ชนิด คือ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง สับปะรด (โรงงาน) มันสำปะหลัง และ มะพร้าวอ่อน รายละเอียดตามตาราง ดังนี้

**ข้าว** จากสถิติข้อมูลการเกษตร ปี ๒๕๕๘ ข้าวนาปี มีพื้นที่ ปลูก ๒๘๓,๘๐๘ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๗๕๙ กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวม ๑๘๘,๔๐๙ ตัน ข้าวนาปรัง พื้นที่ปลูก ๑๔,๘๓๕ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๗๙๔ กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวม ๑๐,๓๐๕ ตัน เนื่องจากการวิเคราะห์สภาพน้ำต้นทุนจากสถานการณ์ พบว่าปริมาณน้ำต้นทุนในลุ่มน้ำแม่กลอง มีอยู่ประมาณ ๔,๗๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งน้อยกว่าในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ปริมาณน้ำที่มีไม่เพียงพอต่อการทำนาปรัง

**มะพร้าวน้ำหอม** จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมมากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากดินมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ทำให้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมได้คุณภาพดี เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ประกอบกับความต้องการของตลาดต่างประเทศมีปริมาณสูงขึ้น ผู้ส่งออกต้องการผลผลิตจำนวนมากขึ้น มีผู้รับซื้อโรงงานแปรรูปตั้งใหม่มากขึ้น มีผลทำให้ราคาสูงขึ้น จึงมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มมากขึ้นในช่วง ๒ - ๓ ปีนี้

**ลัมปะรดโรงงาน** ลัมปะรดโรงงานของจังหวัดราชบุรี พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอบ้านคา ปากท่อและสวนผึ้ง พื้นที่ปลูกลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกษตรกรหลายรายใช้ปลูกเป็นพืชแซมในสวนยางพารา เมื่อยางพาราอายุมากกว่า ๓ ปี ก็ต้องเลิกปลูกลัมปะรด ทำให้พื้นที่ปลูกลดลง และด้วยสถานการณ์ภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตลดลง มีผลต่อราคาที่สูงขึ้นเนื่องจากผลผลิตน้อย พื้นที่ปลูกในอนาคตคาดว่าจะไม่ลดลงมากกว่านี้ เนื่องจากมีปริมาณที่เหมาะสมทำให้ราคาดีอย่างต่อเนื่อง

**มันสำปะหลัง** มันสำปะหลังเป็นพืชที่ปลูกเฉพาะพื้นที่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ใช้น้ำฝนเป็นหลัก ทำให้พื้นที่ปลูกคงที่ มีการเพิ่มหรือลดลงในปริมาณที่ไม่สูงนัก เนื่องจากพื้นที่เปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นได้ยาก

### การปศุสัตว์

จังหวัดราชบุรี ได้ส่งเสริมด้านปศุสัตว์ เน้นการพัฒนาเกษตรกรรายย่อยให้ผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ ลดและเลิกใช้สารเคมี เลี้ยงสัตว์ให้ปลอดภัยและมีความสุข เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เลี้ยงและผู้บริโภค ลดต้นทุนการผลิต ใช้วัตถุดิบตามธรรมชาติ เพิ่มผลผลิตด้านปศุสัตว์เพื่อให้เกษตรกรมีกินมีใช้ภายในครัวเรือน เหลือจึงจำหน่ายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนเกษตรกรรายใหญ่ เน้นพัฒนาปรับระบบการเลี้ยงให้เข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม ควบคุมระบบการเลี้ยงให้มีระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Bio security) เน้นการผลิตปลอดภัยต่อผู้บริโภคตั้งแต่ฟาร์มถึงโต๊ะอาหาร และปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมสู่ราชบุรี เป็นเมืองเกษตรสีเขียว หรือ Green City

### สัตว์เศรษฐกิจที่มีการเลี้ยงในจังหวัดราชบุรี

**สุกร** มีการเลี้ยงสุกรเป็นอันดับ ๑ ของประเทศ จำนวน ๑,๗๕๐,๐๐๕ ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของการเลี้ยงสุกรทั้งประเทศ จากการส่งเสริมให้มีการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม ขณะนี้ฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ร้อยละ ๙๐ ได้เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม สำหรับโรงฆ่าชำแหละในจังหวัดมีทั้งหมด ๒๗ แห่ง กำลังการผลิต ๑,๗๕๐ ตัวต่อวัน

**โคนม** มีการมากเป็นอันดับ ๒ ของประเทศ จำนวน ๔๗,๔๕๕ ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๓ ของการเลี้ยงทั้งประเทศ ในส่วนของการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดราชบุรี จะเน้นการพัฒนาฟาร์มเลี้ยงโคนมให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิต มีปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น

**โคเนื้อ** มีอยู่ประมาณ ๙๖,๕๔๖ ตัว เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้เกษตรกร ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเร่งพัฒนาสายพันธุ์ โดยใช้การผสมเทียมเพื่อให้มีสายพันธุ์โคเนื้อลูกผสมบราห์มัน ชาร์โรเลส์ และบรองอากี้แดง และจะพัฒนาฟาร์มเป็นฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีของกรมปศุสัตว์

**แพะ** มีจำนวน ๑๘,๓๐๕ ตัว เกษตรกรผู้เลี้ยง ๗๐๖ ครัวเรือน จังหวัดมีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และได้กำหนดเป้าหมายมุ่งสู่การเป็นฮับแพะ โดยเน้นสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มมีชมรมผู้เลี้ยงแพะ และจะพัฒนาสายพันธุ์ โดยใช้งานผสมเทียมแพะ พัฒนาฟาร์มและระบบการเลี้ยงการจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม

#### ตารางแสดงจำนวนฟาร์มปศุสัตว์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ของจังหวัดราชบุรี ปี ๒๕๕๙

ลำดับ	ชนิดสัตว์	จำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP
๑	สุกร	๙๑
๒	โคนม	๒๒
๓	ไก่ไข่, ไก่เนื้อ, ไก่พันธุ์	๕, ๒๐, ๓
๔	เป็ดเนื้อ, เป็ดพันธุ์	๑๑, ๑
๕	นกกระทา	๔
๖	แพะนม, แพะเนื้อ	๑, ๒๔

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี กันยายน ๒๕๕๙ )

#### การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

จังหวัดราชบุรี มีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งสิ้นจำนวน ๒,๖๖๓ ราย เนื้อที่เลี้ยงรวม ๒๗,๔๗๘.๐๘ ไร่ ฟาร์มเลี้ยงรวม ๒,๗๒๐ ฟาร์ม (๔๙,๘๒๕ ไร่) ป่อเลี้ยงรวม ๔๙,๘๒๕ ป่อ สัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยงได้แก่ กุ้งก้ามกราม กุ้งขาว ปลาสวยงาม และปลาน้ำจืด (ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี มกราคม ๒๕๕๙)

ตารางแสดงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ของจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

อำเภอ	ชนิดสัตว์น้ำ /พื้นที่เพาะเลี้ยง			
	ปลากลาย พื้นที่ (ไร่)	ปลาดุก พื้นที่ (ไร่)	กุ้งขาว พื้นที่ (ไร่)	กุ้งก้ามกราม พื้นที่ (ไร่)
เมืองราชบุรี	-	-	-	๘๐
ดำเนินสะดวก	-	-	-	๓๓
บางแพ	-	-	๘๒	๒,๑๘๒
โพธาราม	๑๐	๖	-	-
รวม	๑๐	๖	๘๒	๒๒๙๙

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี มกราคม ๒๕๕๙)

### ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ประมาณ ๑,๐๘๑,๓๘๗.๕๔ ไร่ หรือร้อยละ ๓๓.๓๔ ของพื้นที่จังหวัดทั้งหมด ป่าไม้ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่เขาและเทือกเขาตะนาวศรี โดยข้อมูล ๓ ปี ย้อนหลังมีจำนวนพื้นที่ป่าไม้เปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย สำหรับพื้นที่ป่าไม้จำแนกตามลักษณะบังคับตามกฎหมาย (ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ประกอบด้วย

- ป่าสงวนแห่งชาติ มีพื้นที่ ๑,๘๖๔.๙๕ ตารางกิโลเมตร
- อุทยานแห่งชาติ มีพื้นที่ ๓๒๘.๗๔ ตารางกิโลเมตร
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีพื้นที่ ๔๘๙.๓๑ ตารางกิโลเมตร
- ที่ราชพัสดุ มีพื้นที่ ๘๐๐.๐๐ ตารางกิโลเมตร

### ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลองไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขตอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอดำเนินสะดวก รวมความยาว ๖๗ กิโลเมตร แม่น้ำแควอ้อม เป็นสาขาของแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอเมืองฯ และอำเภอวัดเพลง แม่น้ำภาษี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีในเขตอำเภอบ้านคา ไหลผ่าน อำเภอสวนผึ้ง อำเภอจอมบึง ไปบรรจบแม่น้ำไทรโยคใน

เขตจังหวัดกาญจนบุรี มีความยาวเฉพาะ ในเขตจังหวัดราชบุรี ๘๐ กิโลเมตร จังหวัดราชบุรี มีคลองดำเนินสะดวกที่ขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ เพื่อเชื่อม แม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง โดยเริ่มจากตำบลบางยาง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผ่านอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี บรรจบกับแม่น้ำแม่กลองที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาวตลอดลำคลอง ๓๕ กิโลเมตร และลำคลองสาขาอีก กว่า ๒๐๐ คลอง

**ปริมาณน้ำต้นทุนของจังหวัด** พบว่า มีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของจังหวัดทุก ๆ ปี และในปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ จังหวัดมีความต้องการใช้น้ำเท่ากับ ๓๙ ล้าน ลบ.ม. เป็นความต้องการใช้น้ำด้านการเกษตรทั้งหมด

**พื้นที่ในเขตชลประทานแม่กลองใหญ่** เขื่อนแม่กลอง ซึ่งทดน้ำแม่กลอง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอดำรง จังหวัดกาญจนบุรี ก่อให้เกิดคลองส่งน้ำสายใหญ่เพื่อการเกษตร การอุปโภค-บริโภค การเก็บกักน้ำ การระบายน้ำ ป้องกันน้ำท่วม ในเขตจังหวัดราชบุรีครอบคลุม พื้นที่ ๘๖๘,๖๘๐ ไร่

**คุณภาพน้ำ** จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพแม่น้ำแม่กลอง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๘ ราชบุรี จำนวน ๓ ครั้ง เพื่อบ่งบอกระดับคุณภาพน้ำว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ดีพอใช้ เลือ่มโทรม หรือเลือ่มโทรมมาก ซึ่งนำค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟิโคลโคลิฟอร์มทั้งหมด (FCB) และแอมโมเนีย ( $\text{NH}_3\text{-N}$ ) มาคำนวณคุณภาพน้ำ พบว่า

- สถานีสะพานวัดใหม่ช้านาญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดราชบุรี (MK๐๖) คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เลือ่มโทรม (มาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่ ๔)
- สถานีหน้าค่ายภาณุรังสี อำเภอมะนัง จังหวัดราชบุรี (MK๐๕) คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ (มาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่ ๓)
- สถานีสะพานเฉลิมพระเกียรติช้านาญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (MK๐๗) คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี (มาตรฐานคุณภาพน้ำประเภทที่ ๒)



## ตำบลบ้านไร่

### สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ ได้จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๙ การจัดรูปองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จึงนับเป็น มิติใหม่ที่รัฐบาลได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการ บริหารท้องถิ่นตนเอง เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง และยังเป็นเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ตลอดจนกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้าน

### ข้อมูลด้านสังคม

ข้อมูลชุมชนตำบลบ้านไร่ จำนวน ๖ หมู่บ้าน

ลำดับที่	ชื่อชุมชน/ชื่อหมู่บ้าน
๑	บ้านไต้ระแหง
๒	บ้านอู่เรือ
๓	บ้านคลองอู่เรือ
๔	บ้านเตาปูน
๕	บ้านบางศรีเพชร
๖	บ้านท่าสนุ่น

### พื้นที่

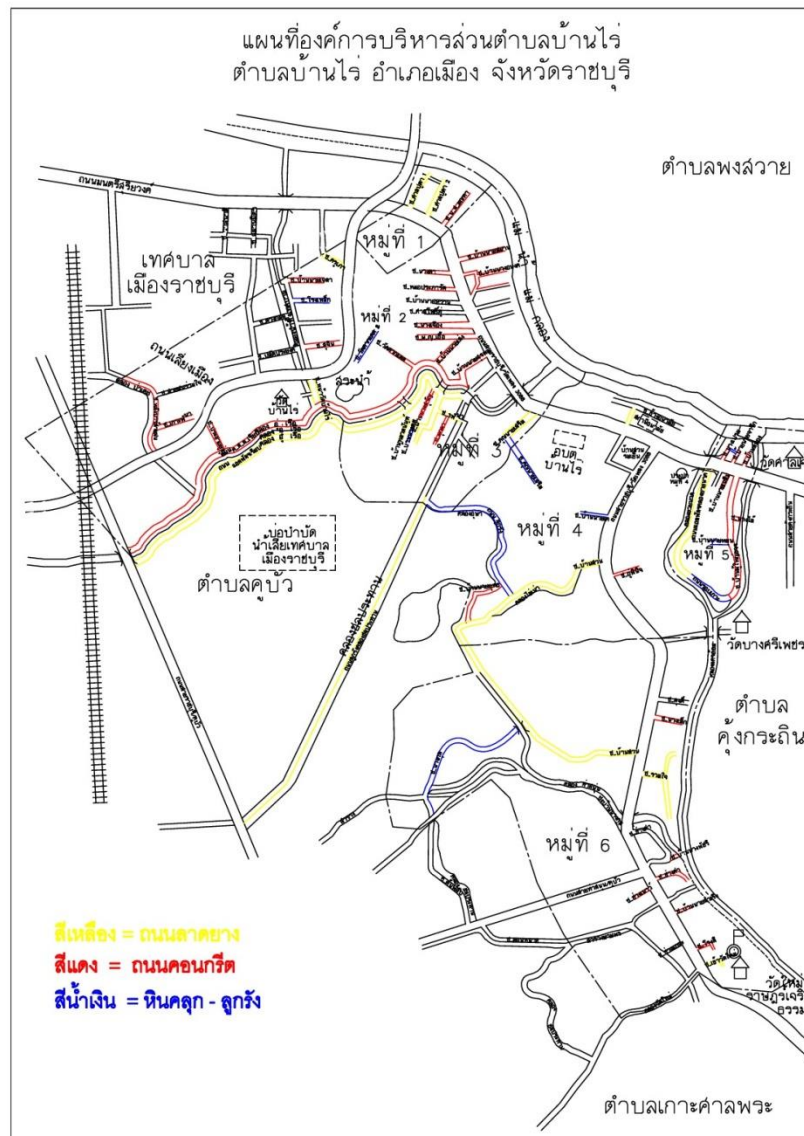
ลักษณะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินแม่น้ำแม่กลอง และยังมีลำคลองสายเล็กๆ จำนวนมาก ทำให้มีน้ำตลอดปี พื้นที่จึงเหมาะกับการเพาะปลูก หรือประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม และปศุสัตว์ นอกจากนี้ยังมีทางหลวงแผ่นดินสาย ๓๐๘๘ (ราชบุรี-วัดเพลง) ผ่านทางด้านทิศตะวันตก ไปทางทิศตะวันออกขององค์การบริหารส่วนตำบล

## เขตพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ มีเนื้อที่ประมาณ ๘.๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔,๕๕๖ ไร่ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองราชบุรีประมาณ ๔ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ปกครองใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ เทศบาลตำบลหลักเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคูกระจ่าง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันตก	ติดกับ เทศบาลเมืองราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

## แผนที่ตำบลบ้านไร่



## อาชีพ

- อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำสวนผลไม้และผัก
- อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร และเลี้ยงปลา เลี้ยงโค
- อาชีพค้าขาย ได้แก่ ค้าขายผัก ขายของชำ
- อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การทำปูนแดง ปูนขาว อิฐแดง
- อาชีพรับจ้าง ได้แก่ จ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป

## สถาบันการศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา ๑ แห่ง (โรงเรียนวัดใหม่ราษฎร์บำรุงเจริญธรรม หมู่ ๖)
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ๑ แห่ง (อบต.บ้านไร่)

## สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัดบ้านไร่ หมู่ ๒	หมู่ที่ ๒
วัดใหม่ราษฎร์เจริญธรรม	หมู่ที่ ๖

## สาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไร่ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔

## ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- บัอมตำรวจประจำตำบล ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒

## การคมนาคม

การคมนาคม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญคือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๘๘ (สายราชบุรี-วัดเพลง)
- ถนนเชื่อมหมู่บ้านสายคูบัว-ท่าสนุ่น
- ถนนเลียบบคลองส่งน้ำชลประทานเชื่อมตำบลคูบัว
- ถนนเลียบบคลองชลประทานคลองอู่เรือเชื่อมตำบลคูบัว

## การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน และทุกครัวเรือน

## แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แม่น้ำ ๑ สาย (แม่น้ำแม่กลอง)
- คลอง ๘ สาย
  - ๑. คลองหนองป่าเตย      ๕. คลองท่าสนุ่น
  - ๒. คลองอุ้เรือ            ๖. คลองยายนาค
  - ๓. คลองน้ำขึ้น            ๗. คลองแควอ้อม
  - ๔. คลองอุษา              ๘. คลองวัดใหม่
- คลองส่งน้ำชลประทาน ๑ แห่ง (คลองส่งน้ำชลประทานเชื่อมตำบลคูบัว)

## แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ประปาหมู่บ้าน ๔ แห่ง ประปาเชื่อมเทศบาลเมือง หมู่ ๑-๓ , ประปาบ้านเตาปูน หมู่ ๔ , ประปาบ้านท่าสนุ่น หมู่ ๖ และประปา อบต.บ้านไร่)

## กลุ่มมวลชนจัดตั้ง

- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ๑ กลุ่ม ๕๐ คน
- กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาฯ ๑กลุ่ม ๑๑๐ คน
- กลุ่มเยาวชน ๑ กลุ่ม ๖๐ คน
- กลุ่มอาชีพผ้าทอ ๑ กลุ่ม ๔ คน
- กลุ่มอาสาสมัครตำรวจชุมชน ๑ กลุ่ม ๓๐ คน
- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ๑ กลุ่ม ๖๐ คน

พื้นที่เกษตรกรรมตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	พื้นที่ ถือครอง (ไร่)	จำนวนครัวเรือน				จำนวนประชากร				พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)										พื้นที่ ทำเกษตร รวม(ไร่)	อื่นๆ (ไร่)
			ทั้งหมด		เกษตร		ชาย	หญิง	ทำไร่		พืชผัก		ไม้ผลไม้ยืนต้น		ไม้ดอกไม้ประดับ		ประมง		ปศุสัตว์			
			ครัวเรือน	ครัวเรือน	คน	คน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน	พื้นที่	ครัวเรือน		
1	บ้านไต้ระแหง	250	203	10	368	409	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	4	246
2	บ้านคูเรือ	520	352	40	755	826	18	1	-	-	28	10	25	8	1	1	-	-	-	34	72	448
3	บ้านคลองคูเรือ	680	195	42	453	463	20	1	-	-	4	2	2	3	6	2	1	1	-	35	33	647
4	บ้านเตาปูน	840	199	41	478	527	6	1	-	-	15	5	118	12	11	3	1	1	-	27	151	689
5	บ้านบางศรีเพชร	748	72	37	171	179	-	-	-	-	-	-	78	6	-	-	1	1	-	29	78	670
6	บ้านท่าสนุ่น	1,518	206	71	515	588	545	13	-	-	43	7	209	20	-	-	1	1	-	42	797	721
รวม	6 หมู่บ้าน	4,556	1,227	241	2,740	2,992	593	17	-	-	90	24	432	49	18	6	4	4	-	175	1,135	3,421

## หลักแนวคิดและบทวิเคราะห์

**หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนิน ไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ที่มีต่อ ผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความ รอบคอบ และความระมัดระวัง ในการนำวิชาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันยังต้องเสริมสร้างพื้นฐานทางด้านจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และ นักธุรกิจทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการ เปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลก ภายนอก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานข้างต้น เป็นที่มาของ นิยาม "๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข" ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน ช่องทางต่างๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ความ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไข ความรู้ และ คุณธรรม

ความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายที่กว้างขวาง ซึ่ง ประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่ไป เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุ มีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

๓. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไข ของการ ตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่พอเพียง ๒ ประการดังนี้

๓.๑ เจ็อนไซความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนเพื่อจะได้ รมัตระวังในการปฏิบัติ

๓.๒ เจ็อนไซคุณธรรม ที่จะเป็นตัวสร้างเสริม อันประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร เพื่อใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

### ประเทศไทยกับ เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความว่าถึง การกระเปียดกระเสียนจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มเพียงพอได้เป็นครั้งคราวตามอัตรภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกๆระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้ แนวการปฏิบัติตามพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางดังนี้

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความพุ่มเพียงพอในการใช้ชีวิต

๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต

๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มี รายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตามหลักศาสนา

การพัฒนาประเทศตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาประเทศ มิได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา หากแต่ต้องเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศทาง ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา วัฒนธรรมชุมชน ที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันกระแสการเปลี่ยนแปลงของ สังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ จำเป็นที่จะต้องพยายามหาแนวทาง ดำรงชีวิตตามหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม เพื่อสร้างเป็นภูมิคุ้มกัน ป้องกันผลกระทบต่อชุมชน เอกอัครราชทูต และวัฒนธรรมของชุมชน มิ ให้ล่มสลายไป

จากแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพ ศานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นสำคัญ ซึ่งก็คือ วิถีชีวิตไทย ที่ยึดทางสายกลางของ ความพอดี ในหลักพึ่งพาตนเอง ๕ ประการดังนี้

๑. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

๒. ความพอดีด้านสังคม คือความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักฝึก กำลัง และที่สำคัญ ต้องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง

๓. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและ รอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

๔. ความพอดีด้านเทคโนโลยี ต้องรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการ และควรจะพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สภาพแวดล้อมของเราเอง

๕. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ ต้องรู้จักเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอสมควร พออยู่พอ กินตามอัตภาพ และฐานะของตนเอง

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจะเริ่มจาก การสร้างพื้นฐาน ความพอกินพอใช้ ของประชาชนในชาติเป็น ส่วนใหญ่ก่อน แล้วจึงค่อยเสริมสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ เพื่อให้เกิดความสมดุล ทางด้านต่างๆ หรือดำเนินการให้เป็นไปเป็นขั้นเป็นตอน มิใช่การก้าวกระโดด ที่ต้องพึ่งปัจจัยจากภายนอก มาเป็นตัวกระตุ้น ซึ่งมักแต่จะสร้างปัญหาตามมาอย่างมากมายและไม่ยั่งยืน ดังนั้นวิธีการต่างๆ ตามหลัก



ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นหนทางที่มั่นคง มีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติ ที่จะให้ประชาชนในชาติและ  
พื้นฐานของเศรษฐกิจโดยรวม มีความเข้มแข็ง มีรากฐานที่มั่นคง ยั่งยืนอย่างยาวนานอย่างแท้จริง  
(ที่มา:<http://www.raiporjai.com/sufficiency.php?no=๒๐&pg=๑>)

**นโยบายเกษตร ๔.๐** เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่  
ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ...ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand ๔.๐ ก็ต้องผ่าน ๑.๐ ๒.๐ และ ๓.๐ กันมาก่อน

Thailand ๑.๐ ก็คือยุคของเกษตรกรรม คนไทยปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ นำผลผลิต  
ไปขาย สร้างรายได้และยังชีพ

Thailand ๒.๐ ซึ่งก็คือยุคอุตสาหกรรมเบา ในยุคนี้เรามีเครื่องมือเข้ามาช่วย เราผลิตเสื้อผ้า  
กระเป๋า เครื่องดื่ม เครื่องเขียน เครื่องประดับ เป็นต้น ประเทศเริ่มมีศักยภาพมากขึ้น

Thailand ๓.๐ (ซึ่งเป็นยุคปัจจุบัน) เป็นยุคอุตสาหกรรมหนัก เราผลิตและขายส่งออกเหล็กกล้า  
รถยนต์ ก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น โดยใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อเน้นการส่งออก

ในช่วงแรก Thailand ๓.๐ เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันกลับเติบโตเพียงแค่ ๓-๔% ต่อปีเท่านั้น  
ประเทศไทยจึงตกอยู่ช่วงรายได้ปานกลางมาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปีแล้ว ในขณะที่ทั่วโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้น  
เราจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand ๔.๐ เพื่อให้ประเทศไทยให้กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง

ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยน  
เป็น “ทำน้อย ได้มาก” ก็จะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” และ  
เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วย

ภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมอย่าง  
การเกษตรก็ต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและใช้  
เทคโนโลยีหรือ Smart Farming โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ

เปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิมไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูงเปลี่ยน  
จากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง เปลี่ยนจากแรงงาน  
ทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง

โมเดลของ Thailand ๔.๐ นั่นคือ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งโมเดลนี้จะสำเร็จได้ ต้องใช้แนวทาง  
สานพลังประชารัฐ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน อนาคต ประชาชน สถาบันศึกษาและ  
สถาบันวิจัยต่างๆ ประกอบกับการส่งเสริม SME และ Startup เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน พร้อม

ต้องมีโครงสร้างด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมที่มีคุณภาพ มีอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมประชากรมากที่สุด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วนได้อย่างไม่สะดุด

โครงสร้างของ ICT ก็จะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ เราจะก้าวข้ามผ่านกับดักประเทศรายได้ปานกลางไปสู่รายได้สูง ในยุค Thailand ๔.๐ ได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายให้ได้ (ที่มา: <https://www.it๒๔hrs.com/๒๐๑๗/thailand-๔-๐/>)

**เมืองเกษตรสีเขียว** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดให้โครงการเมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture City) เป็นโครงการสำคัญ (Flagship Project) ของกระทรวงเกษตรฯ ที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในแต่ละพื้นที่ โดยชู ๓ หัวใจสำคัญสู่การเป็นเกษตรสีเขียว คือ พัฒนาพื้นที่ พัฒนาสินค้า และพัฒนาคนอย่างบูรณาการครบทุกภาคส่วนและมีการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายจากจังหวัดที่มีศักยภาพและมีความโดดเด่นในการผลิตสินค้าเกษตรเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง รวม ๖ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ หนองคาย ศรีสะเกษ ราชบุรี จันทบุรี และพัทลุง โดยเป็นตัวแทนของจังหวัดต้นแบบในแต่ละภาคของประเทศ เพื่อผลักดันให้เป็นเมืองเกษตรสีเขียว และพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำคัญของ ๖ จังหวัดต้นแบบ ร่วมกันกำหนดพื้นที่ที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียว ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้มีกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรที่ดีเหมาะสม (Good Agricultural Practice) ให้ปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในสินค้าเกษตร และใช้เทคโนโลยีสะอาดในการผลิตสู่เศรษฐกิจเกษตรสีเขียว (Green and Cool Agricultural Economy)

หัวใจสำคัญของการพัฒนาเมืองเกษตรสีเขียว คือ ๑. พัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย ปราศจากมลพิษรบกวน มีการจัดการของเสียอย่างเป็นระบบ ๒. พัฒนาตัวสินค้าให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานด้านความปลอดภัย ไม่มีสารพิษตกค้าง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต ๓. พัฒนาค้นให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าที่มีคุณภาพ สามารถทำการผลิต และอาศัยอยู่ในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

“สิ่งสำคัญในการดำเนินการของแต่ละหน่วยงาน คือ การส่งเสริม สนับสนุน การให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนากระบวนการในการทำเกษตรกรรมให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพได้มาตรฐาน และเกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น”

“สิ่งสำคัญในการดำเนินการของแต่ละหน่วยงาน คือ การส่งเสริม สนับสนุน การให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนากระบวนการในการทำเกษตรกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดห่วงโซ่การผลิตและการ

บริโภค และมีความปลอดภัย มีคุณภาพได้มาตรฐาน เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ”  
(ที่มา: [http://www.ddd.go.th/WEB\\_Greencity/๖Greencity.html](http://www.ddd.go.th/WEB_Greencity/๖Greencity.html))

### ราชบุรีเมืองเกษตรสีเขียว

#### วิสัยทัศน์จังหวัดราชบุรี : เมืองเกษตรสีเขียว สังคมมีความสุข เศรษฐกิจมั่นคง

เมืองเกษตรสีเขียว พัฒนาระบบการผลิตในพื้นที่ในทุกกิจกรรมให้เป็นการผลิตที่ดี และเหมาะสม ปลอดภัยจากสารเคมี ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดความสมดุลของเกษตรกรรม โดยจัดให้มีกลไกการให้ความรู้ และขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาในพื้นที่ ด้านการตลาด ส่งเสริมและพัฒนารวมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน โดยพัฒนาให้มีการเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การรวบรวมผลผลิต การขนส่ง จนถึงผู้จำหน่ายผลผลิต

สังคมมีความสุข เป็นการอยู่ร่วมกันของประชาชนในจังหวัดอย่างสันติสุข มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินที่เหมาะสม เข้าถึงระบบประกันสุขภาพที่ครอบคลุม มีการสืบทอดวัฒนธรรมอย่าง มีคุณค่า มีรายได้ที่เหมาะสมภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสวยงาม

เศรษฐกิจมั่นคง เป็นเศรษฐกิจที่พัฒนาที่ระเบิดจากข้างใน เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันและพึ่งตัวเองในสถานการณ์ความผันผวนทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ในกลุ่มประชาชนและเกษตรกร และยกระดับเป็นการพัฒนาในสาขาการผลิตที่จะขับเคลื่อนมูลค่า GPP ของจังหวัด ด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน คุณภาพผลผลิต และการบริการ ตลอดจนการบริหารการตลาดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อการปรับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดให้มั่นคง มีภูมิคุ้มกันในการขยายตัวต่อไป

การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS)

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>๑. มีระบบชลประทานที่ครอบคลุม</p> <p>๒. เส้นทางการคมนาคมสะดวก</p> <p>๓. มีการทำเกษตรกรรมที่หลากหลาย</p> <p>๔. ผู้คนสามัคคี มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และข่าวสารด้านการเกษตรซึ่งกันและกัน</p>	<p>๑. เกษตรกรส่วนใหญ่เช่าที่ดินทำกิน และมีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารสิทธิ์(การเช่าที่ดินทำกิน) ส่งผลต่อปัญหาการขึ้นทะเบียนเกษตรกร</p> <p>๒. เกษตรกรไม่นิยมจัดทำมาตรฐานฟาร์ม</p> <p>๓. เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิต</p> <p>๔. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม</p> <p>๕. เกษตรกรขาดเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน</p>
ปัจจัยภายนอก	
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค(Threat)
<p>๑. ยุทธศาสตร์จังหวัดราชบุรี เมืองเกษตรสีเขียว เน้นการพัฒนากระบวนการผลิตในพื้นที่ในทุกกิจกรรมให้เป็นการผลิตที่ดีและเหมาะสม ปลอดภัย จากสารเคมี ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน</p> <p>๒. อยู่ใกล้กับตลาดกลางสินค้าเกษตร(ตลาดศรีเมือง)</p>	<p>๑. วัสดุและปัจจัยการผลิตภาคการเกษตรสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง</p>

พื้นที่ตำบลบ้านไร่ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินแม่น้ำแม่กลอง และมีลำคลองสายเล็กๆจำนวนมาก ทำให้มีน้ำตลอดปี จึงสามารถทำเกษตรกรรมได้หลากหลาย และมีตลาดกลางรองรับผลผลิตทางการเกษตร(ตลาดศรีเมือง) แต่พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่าเกษตรกรจึงมีปัญหาในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรจากกระบวนการทางเอกสารระหว่างผู้เช่าและผู้ให้เช่า ส่งผลไปถึงความไม่มั่นคงในที่ดินทำกิน เนื่องจากราคาที่ดินสูงขึ้น ที่ดินทำกินอาจถูกผู้ให้เช่าปรับเปลี่ยนไปทำธุรกิจอื่นๆ เกษตรกรจึงไม่ได้วางแผนปรับปรุงพื้นที่ในระยะยาว เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการเกษตรกรรมของตำบลบ้านไร่ มีจุดแข็งอยู่ที่ทำเลที่ตั้งของตำบลที่เป็นจุดยุทธศาสตร์อย่างทีกล่าวไปแล้วข้างต้น ที่มีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์และครอบคลุม มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและใกล้กับแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรจากพื้นที่อื่นๆ ประกอบกับมีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่อยู่ไม่ไกลจากพื้นที่

## ยุทธศาสตร์การเกษตรของตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

### วิสัยทัศน์

“ พ่อคิดลูกทำ ตามรอยพ่อ เกษตรพอเพียงหล่อเลี้ยงชุมชน ผู้คนรักใคร่สามัคคี น้ำดี ดินดี มีที่บ้านไร่ ”

### ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ ด้านการพัฒนาบุคคล

#### แนวทางการพัฒนา

- ๑.๑ ส่งเสริมองค์ความรู้แก่เกษตรกร
- ๑.๒ พัฒนาศักยภาพขององค์กรเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ ด้านการพัฒนาสินค้า

#### แนวทางการพัฒนา

- ๑.๑ ส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตร

ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ ด้านการพัฒนาทรัพยากรการเกษตร

#### แนวทางการพัฒนา


- ๑.๑ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ
- ๑.๒ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน

แผนพัฒนาเกษตรกรรม

แผนงาน โครงการพัฒนาเกษตรกรรมตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ ด้านการพัฒนาบุคคล

แนวทางพัฒนา/แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	แหล่ง งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน				หน่วยงาน รับผิดชอบ
				๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-พัฒนาชุมชนให้มีวิถึ พอเพียง ลดภาวะหนี้สิน ลดการใช้สารเคมี เพิ่ม ความสามัคคี ฯลฯ -เพื่อสร้างความมั่นคง ในการประกอบอาชีพ ของเกษตรกรให้ยั่งยืน	๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ  ๒.วางแผนการดำเนินโครงการ  ๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ		←————→				-สกจ.รบ. -อบต./อบจ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ใน การผลิตมะพร้าวน้ำหอม	ส่งเสริมองค์ความรู้และ เทคนิคเกี่ยวกับการปลูก มะพร้าวน้ำหอม -การปลูก -ป้องกันกำจัดโรคและ แมลงศัตรูพืช -เพิ่มผลผลิต	๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ  ๒.วางแผนการดำเนินโครงการ  ๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ		←————→				- เกษตรจังหวัด/อำเภอ -สกจ.รบ. -อบต./อบจ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

<p>โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตร</p>	<p>ส่งเสริมองค์ความรู้และเทคนิคเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรชนิดต่างๆ โดยเฉพาะกระบวนการป้องกันกำจัดแมลงวันทอง และศัตรูพืชชนิดอื่นๆ</p>	<p>๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ</p> <p>๒.วางแผนการดำเนินโครงการ</p> <p>๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ</p>						<p>- เกษตรจังหวัด/อำเภอ</p> <p>- สกจ.รบ.</p> <p>- อบต./อบจ.</p> <p>- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>
--	--	--	--	--	--	--	---	--



## ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ ด้านการพัฒนาสินค้า

แนวทางพัฒนา/แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	แหล่ง งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน				หน่วยงาน รับผิดชอบ
				๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
โครงการส่งเสริมการผลิตตาม มาตรฐานGAP เพื่อเพิ่มคุณภาพ ของสินค้า	อบรมให้องค์ความรู้ใน ด้านการผลิตตาม มาตรฐานGAP เพื่อเพิ่ม คุณภาพของสินค้า เกษตร	๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ ๒.วางแผนการดำเนินโครงการ ๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ		←————→				- เกษตรจังหวัด/อำเภอ -กรมวิชาการเกษตร -สทจ.รบ. -อบต./อบจ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โครงการส่งเสริมการผลิต มะพร้าวน้ำหอมในรูปแบบกลุ่ม/ องค์กรเกษตรกร	เพื่อรวบรวมผลผลิต มะพร้าวน้ำหอมในชุมชน และผลิตเป็นสินค้า คุณภาพออกจัดจำหน่าย	๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ ๒.วางแผนการดำเนินโครงการ ๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ		←————→				- เกษตรจังหวัด/อำเภอ - สทจ.รบ. -กรมวิชาการเกษตร -สทจ.รบ. -อบต./อบจ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

## ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ ด้านการพัฒนาทรัพยากรการเกษตร

แนวทางพัฒนา/แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	แหล่ง งบประมาณ	ระยะเวลาในการดำเนินงาน				หน่วยงาน รับผิดชอบ
				๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
โครงการปรับปรุงและพัฒนา แหล่งน้ำลำคลอง	-กำจัดวัชพืชในคูคลอง -ปรับปรุงให้คูคลอง สามารถใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ -ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มี ความสวยงาม	๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ ๒.วางแผนการดำเนินโครงการ ๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ		←————→				-สกจ.รบ. -อบต./อบจ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โครงการอบรมส่งเสริมองค์ ความรู้การปรับปรุงบำรุงดิน	-ปรับปรุงบำรุงดินใน พื้นที่ของเกษตรกรให้มี คุณภาพดีขึ้น -ลดการใช้สารเคมีใน การผลิต	๑.ประชุมคณะทำงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการ ๒.วางแผนการดำเนินโครงการ ๓.ดำเนินงานจัดโครงการฯ		←————→				-พัฒนาที่ดิน -สกจ.รบ. -อบต./อบจ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง